

**JAK ROZPOZNAĆ ZABYTKI
WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA,
CZYLI O STYLU ROMAŃSKIM**

**MAŁGORZATA
WOJNAROWSKA**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program historii w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

Jak rozpoznać zabytki wczesnego średniowiecza, czyli o stylu romańskim

Cel ogólny

- poznanie cech architektury i sztuki romańskiej.

Cele operacyjne (szczegółowe)

Uczeń:

- rozpoznaje budowle romańskie wśród innych,
- wskazuje cechy charakterystyczne budowli romańskich,
- wyjaśnia związki kultury średniowiecznej z Kościołem,
- wymienia zabytki romańskie w regionie.

Metody/techniki/formy pracy

- przygotowanie notatek na bazie prezentacji,
- dyskusja,
- praca pod kierunkiem – konstruowanie budowli romańskich z brył,
- praca indywidualna,
- praca w parach,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne

- prezentacja o budowlach gotyckich przygotowana przez nauczyciela,
- bryły: prostopadłościany, graniastosłupy o podstawie trójkąta, ostrosłupy o podstawie kwadratu, walce, stożki,
- mapa *Ziemie polskie w X–XII wieku*,
- instrukcja dla uczniów (dostosowana dla uczniów ze SPE),
- podręcznik,
- telefony komórkowe.

Opis przebiegu lekcji

Samodzielna praca w domu:

- Uczniowie oglądają krótką prezentację na temat cech stylu romańskiego.
- Przygotowują krótką notatkę według instrukcji nauczyciela – wypisują cechy budowli romańskich i miejscowości, w których zachowały się romańskie zabytki w Polsce.

Praca na lekcji:

- Nauczyciel, wprowadzając uczniów w temat, pyta, jak sobie poradzili z zadaniem i upewnia się, czy samodzielna praca w domu nie przysporzyła im trudności.

- Uczniowie w grupach porównują i ewentualnie uzupełniają przyniesione notatki, a na forum klasy porządkują zdobyte wiadomości o cechach budowli romańskich.
- Uczniowie wskazują na mapie miejscowości, gdzie zachowały się budowle romańskie, ze szczególnym uwzględnieniem najbliższej okolicy i regionu.
- Praca w grupach – ćwiczenia z bryłami: *Jakie bryły geometryczne można rozpoznać w budowlach romańskich? Jak się nazywają elementy tych budowli?* (nawa główna, nawy boczne, rotunda, apsyda itp.).
- Konstruowanie budowli romańskich z brył. Próba odpowiedzi na pytanie: *Dlaczego budowle romańskie były takie proste i surowe w formie?*
- Podsumowanie – *Dlaczego budowle romańskie to przede wszystkim kościoły?*

Komentarz metodyczny

Praca w trybie odwróconej lekcji. Uczniowie najpierw samodzielnie zdobywają podstawowe informacje o zabytkach romańskich (z prezentacji przygotowanej przez nauczyciela). Sporządzają notatkę według instrukcji – wypisują cechy budowli romańskich (w punktach) i wykaz miejscowości, w których zachowały się takie zabytki w Polsce. Dla uczniów ze SPE jest wersja dostosowana. Może być uproszczona lub z dodatkowym zadaniem – jeśli budowle są w najbliższej okolicy, uczniowie zdolni mają dodatkowe polecenie sfotografowania ich lub nakręcenia krótkiego filmu telefonem komórkowym.

Na lekcji pracują w grupach. Porównują swoje notatki i uzupełniają je (ewentualnie oglądają zdjęcia lub filmiki), porządkują swoją wiedzę (podsumowanie na forum i informacja zwrotna od nauczyciela). Potem wyszukują i wskazują na mapie miejscowości, gdzie zachowały się budowle romańskie. Być może o niektórych słyszeli albo je zwiedzali, może niektóre znajdują się w okolicy (regionie).

Następnie każda grupa dostaje kilka podstawowych brył i wspólnie ustalają, jakie elementy budowli romańskich przypominają (dach, nawa główna, rotunda, apsyda, wieża itp.). Budują proste konstrukcje „romańskie”. Mogą przy tym korzystać z materiału ikonograficznego w podręczniku lub na ekranie. Można też wykorzystać plansze z pracowni matematycznej z nazwami brył, żeby uczniowie uczyli się nimi operować. To rzadka okazja korelacji historii z geometrią przestrzenną i szansa na rozwijanie kompetencji matematycznych. Uczniowie dyskutują o formie budowli (prosta czy skomplikowana), jakiego materiału i jakich narzędzi używano oraz o trudnościach technicznych, jakie mieli średniowieczni budowniczcy. Na zakończenie – rozmowa o roli Kościoła w rozwoju sztuki i architektury romańskiej.